

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง

“พืชอาหาร พืชสมุนไพร”

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และฟิสิกส์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2565

ปัญจพันธ์พันธุ์เชียงราย 1

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Gynostemma pentaphyllum* (Thunb.) Makino ชื่อวงศ์ : Cucurbitaceae
ชื่อพันธุ์ : ‘ปัญจพันธ์พันธุ์เชียงราย 1’ (‘Jiaogulan Chiangrai 1’)
ที่มาของพันธุ์ : ได้รับการรับรองเป็นพืช “พันธุ์แนะนำ” เมื่อปี พ.ศ. 2562
ผู้ปรับปรุงพันธุ์ : นางศศิธร วรปิติรังสี และคณะ สังกัดกรมวิชาการเกษตร

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

‘ปัญจพันธ์พันธุ์เชียงราย 1’ มีรากใต้ดินและเหนือดินสีขาว ลำต้นเป็นเถาเลื้อย ยาวได้มากกว่า 7 เมตร ลำต้นหนา 2-3 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมกระจายทั่วไปและหนาแน่นบริเวณข้อ ก้านใบยาว 5-9 เซนติเมตร ก้านใบย่อยสั้น มีขนกระจายทั่วไป ใบค่อนข้างคล้ายตีนเป็ด มีใบย่อย 5-7 ใบ (subpedately 5-7-foliolate) ใบย่อยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นรูปรี ใบย่อยกลางมีขนาดใหญ่สุด ประมาณ 4-5 x 5-7 เซนติเมตร ใบย่อยด้านนอกมีขนาดเล็กสุด ใบมีสีเขียวเข้ม ใบด้านบนมีขนปกคลุมกระจายทั่วไป ด้านล่างใบมีขนปกคลุมเฉพาะเส้นใบ ขอบใบหยัก ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น (dioecious) ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ช่อดอกเพศเมียมีขนาดเล็กกว่าช่อดอกเพศผู้ ดอกมีสีขาวออกเขียว กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสร 5 อัน ดอกเพศเมียมีรังไข่กิ่งได้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียมี 3 อัน ส่วนปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลกลมเมื่อสุกเป็นสีดำ ส่วนใหญ่มี 2-3 เมล็ดต่อผล เมล็ดรูปทรงแบนออกสามเหลี่ยม-รูปหัวใจ ผิวเมล็ดขรุขระ ขอบเมล็ดหนา

การขยายพันธุ์ : ใช้ลำต้นปักชำ เพาะเมล็ด

พื้นที่ปลูก : พื้นที่ดอนและพื้นที่ลุ่มที่ระบายน้ำได้ดี และเป็นพื้นที่ที่มีร่มเงา หรือในโรงเรือนที่มีตาข่ายพรางแสง

ประโยชน์ : ใบและลำต้นทำแห้งชงเป็นชาสมุนไพร ให้สารซาโปนินสูง สารคลอโรฟิลล์ที่สกัดจากใบใช้ประโยชน์ด้านอาหาร